

Folketinget

Sekretariatet for Udenrigsudvalget

3. maj 2005

J.nr. 228/ars

Udenrigsudvalgets besøg i Rom den 17.-18. april 2005

1. Fra Udenrigsudvalget deltog MF Steen Gade (formand for Udenrigsudvalget), MF Pia Larsen, MF Troels Lund Poulsen, MF Hanne Severinsen, MF Eyvind Vesselbo, MF Margrethe Vestager og MF Naser Khader. Fra Sekretariatet deltog fm. Anja Riber Skydt og korrespondent Amalie Andresen. Fra Udenrigsministeriet deltog multilateral chef, ambassadør Ole Moesby.

Formålet med udvalgets rejse til Rom var at besøge de tre FN-organisationer inden for fødevarer og landbrug, FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO), FN's Fond for Landbrugsudvikling (IFAD) og FN's Verdensfødevarerprogram (WFP), der alle har hovedsæde i Rom. Hensigten var at få **indblik i og drøfte de opgaver og aktiviteter, organisationerne gennemfører**, bl.a. via de **danske multilaterale bidrag**.

Under drøftelserne med repræsentanter for de tre organisationer fik udvalget lejlighed til at drøfte de forskellige organisationers indsats. **Centrale problemstillinger** under drøftelserne var blandt andet **organisationernes målopfyldelse og effektivitet**, organisationernes rolle set i forhold til **FN-reformerne** og **organisationernes bidrag til opfyldelse af 2015-målene** forud for FN's statuskonference i New York i september 2005.

Udvalget indledte besøget med en kort introduktion til de tre organisationers arbejde og de danske synspunkter og prioriteter i forhold til FAO, IFAD og WFP på den danske ambassade i Rom.

2. **FAO** skal inden for områderne landbrug, skovbrug, fiskeri og ernæring og fødevarer samle, analysere og offentliggøre oplysninger og fremme forskning og uddannelse. Organisationen skal desuden fremme og anbefale nationale og internationale indsatser og politikker på disse områder og yde faglig bistand til medlemsstaterne. Det overordnede formål med FAO er således at forbedre den globale ernæringstilstand og levestandard, forbedre produktiviteten og sikre en bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne i landbrug, skovbrug og fiskeri og forbedre forholdene for befolkningen i landdistrikter. FAO blev oprettet i 1945.

Fra dansk side har man siden midten af 1980'erne kritiseret FAO for at være for centralistisk opbygget, manglende langsigtet planlægning og lydighed over for medlemmernes krav og ønsker. Danmark har derfor udfaset sin støtte til FAO, og der ydes stort set udelukkende pålignede bidrag ("medlemskontigent"). I 2004 udgjorde det pålignede bidrag 18 mio. kr. Selvom Danmark ikke længere yder frivillige bidrag til FAO, deltager Danmark aktivt i arbejdet i FAO.

Under drøftelserne med FAO blev det understreget, at der var gennemført en række reformer, decentraliseringen var blevet øget, og der ville blive iværksat en ekstern uafhængig evaluering. FAO ville gerne ses som en dynamisk organisation, der bestræbte sig på at blive mere effektiv og velfungerende. Der var dog behov for en yderligere decentralisering og for en yderligere prioritering mellem organisationens mange indsatsområder. Hvad angik 2015-målene arbejdede organisationen især decen-

tralt med at advokere for målene og for, at de blev indarbejdet i den politiske planlægningsproces i udviklingslandene og i de konkrete udviklingsaktiviteter, som FAO var engageret i. Derudover var man i færd med at udarbejde en mere generel oversigt over, hvad FAO konkret kunne gøre for at bidrage til opfyldelsen af 2015-målene. På et spørgsmål om forholdet til WTO understregede FAO, at organisationen arbejdede tæt sammen med WTO og deltog aktivt i diskussionerne. Derudover arrangerede man blandt andet kurser i udviklingslande for at give landene en bedre ballast til at deltage aktivt i WTO-forhandlingerne. Hvad angik miljø set i forhold til fødevarerproduktion, fremhævede FAO, at grundlaget for produktionen måtte være bæredygtig udvikling. Hvis der skulle sikres fødevareresikkerhed i 2050, hvor verdens befolkning formodentligt ville være på omkring 9 milliarder mennesker, var det helt centralt, at man ikke overudnyttede naturressourcerne. Der var derfor en naturlig balance mellem videnskab og teknologi på den ene side og naturressourcernes bæredygtighed på den anden side. Derfor arbejdede man også for at sikre sig, at spørgsmålet om naturressourcer blev inddraget i planlægningsprocesserne i udviklingslandene.

Hvad angik samarbejdet mellem de tre organisationer, understregede samtlige organisationer, at samarbejdet var mere velfungerende end nogensinde tidligere. Der var løbende møder både på ledelsesniveau og lavere niveau. Derudover var der en række fælles aktiviteter og en række områder, hvor organisationernes samspil var centralt. Eksempelvis var FAO med til at vurdere behov for nødhjælp i en række situationer (behov for såsæd, vacciner m.v.), hvilket var et vigtigt input for WFP's videre arbejde.

3. **IFAD** har til opgave at yde lån på gunstige vilkår til projekter i udviklingslande med det formål at øge fødevarerproduktionen, forbedre ernæringsforholdene og bekæmpe fattigdom. IFAD arbejder især i de mindst udviklede lande, hvor målgruppen er landbrugsområdernes fattigste befolkningsgrupper. IFAD blev oprettet i 1977 som en af FN's særorganisationer, der samtidig i sin virksomhed har overtaget mange træk for de internationale finansielle institutioner (Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker). IFAD har i sin nuværende struktur ganske begrænset tilstedeværelse på landeniveau og benytter sig i høj grad af samarbejde med andre aktører og donorer i gennemførelsen af sine aktiviteter. Dette vanskeliggør dog også IFAD's løbende politiske dialog med modtagerlandene og bistandskoordinationen på landeniveau. Der er derfor iværksat tiltag til at arbejde for en løsning af dette problem. Danmark har et tæt samarbejde med IFAD og er i perioden 2003-2005 indvalgt i bestyrelsen som stedfortræder. I 2004 ydede Danmark 64 mio. kr. til IFAD. I forbindelse med forhandlingerne om den 6. genopfyldning af IFAD har Danmark givet tilsagn om 170 mio. kr.

Under drøftelserne med IFAD understregede organisationen, at den målrettede sin indsats mod svage og fattige grupper i landområderne. Modsat Verdensbanken, der arbejder med makroøkonomisk dialog og distribuerede midler på centralt eller regionalt niveau, fokuserede IFAD på de små samfund i landområderne, hvor udgangspunktet var direkte inddragelse af lokale institutioner og småbønder. For indeværende så man en tendens til, at den samlede udviklingsbistand var stigende, på handelsområdet var der håb om øget liberalisering, internationalt set var der fokus på fattigdomsbekæmpelse, og de nationale fattigdomsstrategier blev i øget omfang brugt som et nationalt planlægningsredskab. Der var derfor grund til en vis optimisme. Man måtte dog også erkende, at fattigdom i landområder blandt andet var et resultat af magtrelationerne i det pågældende samfund. Det var derfor også et spørgsmål om politisk vilje i udviklingslandene.

Hvad angik samarbejdet mellem de tre organisationer, fokuserede også IFAD på de positive elementer. Derudover fremhævede IFAD, at de var forskellige organisationer med forskellige mandater fra nødhjælp til udvikling, og på mange måder var organisationerne komplementære. Der var en række konkrete samarbejdsaktiviteter, men blandt andet hvad angik design af projekter, teknisk viden og politikformulering var der behov for yderligere samarbejde.

4. **WFP** har til opgave at bekæmpe fattigdom og sult og at fremme økonomisk og social udvikling ved anvendelse af fødevarer samt at yde fødevarebistand i katastrofesituationer, herunder til flygtninge og internt fordrevne. WFP yder en effektiv indsats i katastrofesituationer samt i forhold til flygtninge og internt fordrevne og har stor ekspertise i indkøb, transport og fordeling af fødevarer. Organisationen har derfor fået en central rolle som leverandør af logistiske tjenester på vegne af det samlede FN-system. Udover sin rolle på nødhjælpsområdet anvender WFP også fordeling af fødevarer i udviklingsøjemed. Fødevarerne fordeles primært til særligt sårbare målgrupper, hvor bistanden benyttes til udvikling af menneskelige ressourcer gennem skolebespisningsprogrammer, fødevarer til gravide, ammende kvinder, børn, hiv/aids-ramte mv. Udviklingsaktiviteterne udgør dog kun ca. 8 pct. af de samlede aktiviteter, blandt andet pga. en voldsom stigning i behovet for nødhjælp.

WFP blev oprettet i 1963. WFP er i dag verdens største humanitære organisation. Den politiske ledelse af WFP ligger hos organisationens bestyrelse, som i 2005 ledes af den danske ambassadør i Rom, Poul Skytte Christoffersen. Danmark bidrog i 2004 med 243 mio. kr. (både udvikling og nødhjælp). Udviklingsbidraget på 160 mio. kr. var bundet til indkøb og transport af danske fødevarer. En afvikling af bindingen over 5 år iværksættes fra 2005.

Under drøftelserne med WFP orienterede WFP om sine forskellige aktiviteter og om sin rolle i forbindelse med en række konkrete indsatser, blandt andet i Darfur og efter Tsunamien. I Darfur havde der forud for krisen ikke været megen opmærksomhed rettet mod situationen, og ofte startede kriser netop med manglen på opmærksomhed fra regeringens side. I det hele taget var midlerne til fødevarerhjælp i Darfur nået meget langsomt frem. Hvad angik Tsunamien, fremhævede WFP vanskeligheden ved at nå ud til de mange ramte områder, også selvom der forholdsvist hurtig var strømmet midler til. Den logistiske planlægning havde derfor været helt central.

Hvad angik finansieringen af WFP's aktiviteter, oplyste WFP, at der var nye donorer undervejs. Der kom blandt andet nye lande til, men også private virksomheder leverede i stigende omfang midler, materiel eller ydelser i forbindelse med nødhjælpsindsatser. WFP arbejdede for en styrket indsats til bekæmpelse af sult blandt børn. Hvad angik organisationens bidrag til opfyldelse 2015-målene, måtte man finde en balance mellem udvikling og nødhjælp. Her spillede også de bilaterale donorer en vigtig rolle i deres samarbejde med WFP.

Hvad angik samarbejdet mellem de tre organisationer, fremhævede WFP, at samarbejdet fungerede tilfredsstillende. Man måtte dog erkende, at der var forskellige opgaver for organisationerne, og der var stor forskel på nødhjælp og udviklingsindsatser. Også samarbejdet med andre FN-organisationer var vigtigt for WFP. Blandt andet var Unicef en vigtig samarbejdspartner, hvad angik skolebespisningsprogrammer, ernæring og fødevarer til børn i al almindelighed.